

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ



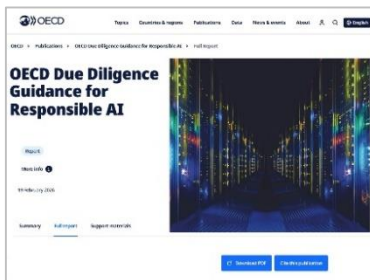
ЗМІСТ

1. Документи міжнародних організацій	2
ОЕСР: КЕРІВНИЦТВО З НАЛЕЖНОЇ ОБАЧНОСТІ ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ	2
ОЕСР: ВЕНЧУРНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ	4
ОЕСР: ОСТРІВНІ ЕКОНОМІКИ	5
ОЕСР: ІНДЕКС ШІ	5
2. Корисні новини України та світу	6
ПОСИЛЕННЯ ЗАХИСТУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЄС	6
РИНОК ВІДКРИТИХ ДАНИХ УКРАЇНИ	7
ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ ПЛАТФОРМУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	8
ЗЕЛЕНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ	9
ДОБРОЧЕСНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ШІ НЕВІДДІЛЬНА ВІД ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗАПИТАНЬ ..	10
РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПІДТРИМКА МОЛОДИХ УЧЕНИХ	11
СТИПЕНДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОРИСА ПАТОНА ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ НА 2027 РІК	12
3. Наукові заходи	13
ФАСИЛІТАЦІЯ ЯК КЛЮЧ ДО ЕФЕКТИВНОГО ЛІДЕРСТВА В ІТ	13
ПРО СТАРТ КОНКУРСУ LUKE	14
ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ БІОФІЗИКИ	14
ГЛОБАЛЬНИЙ ФОРУМ ОЕСР З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ ...	15
ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕНЕРГЕТИЦІ	16

1. Документи міжнародних організацій



ОЕСР: КЕРІВНИЦТВО З НАЛЕЖНОЇ ОБАЧНОСТІ ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ



Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала документ «Керівництво ОЕСР з належної обачності щодо відповідального використання ШІ». У ньому надаються практичні рекомендації щодо впровадження стандартів ОЕСР у галузі відповідального ведення бізнесу та принципів ОЕСР у галузі штучного інтелекту при його розробці та використанні. Йдеться про підтримку інновацій,

інвестицій та зростання підприємств у ланцюжку створення вартості ШІ, а також допомогу їм у завчасному реагуванні на можливі негативні наслідки. Документ демонструє можливості узгодження політик та забезпечення сумісності між рекомендаціями ОЕСР (зокрема - «Посібник для багатонаціональних підприємств», «Керівництво ОЕСР з належної обачності у сфері відповідального ведення бізнесу» тощо) та інших міжнародних структур у галузі управління ризиками. Розкривається поняття комплексної перевірки безпеки використання ШІ; надається огляд політики управління ризиками у сфері штучного інтелекту; викладаються добровільні принципи відповідального ведення бізнесу; аналізуються заходи із упровадження обачного поведіння з ШІ, їх інтеграції у політику та системи управління; описані способи виявлення та оцінювання фактичних та потенційних негативних наслідків від упровадження ШІ. Пропонуються практичні приклади обачного упровадження ШІ, які ілюструють вдалі способи реалізації та адаптації запропонованих підходів.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-due-diligence-guidance-for-responsible-ai_41671712-en.html,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/02/oecd-due-diligence-guidance-for-responsible-ai_7831bb49/41671712-en.pdf,

<https://doi.org/10.1787/41671712-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПУ ДО ДАНИХ СУПУТНИКОВОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗЕМЛІ



У блозі Організації економічного співробітництва та розвитку опублікована стаття Маріт Ундсет та Клер Джоллі «Розширення доступу до даних супутникового спостереження Землі: що це означає для конфіденційності, безпеки та довіри». У ній йдеться про новітні досягнення в оптичних системах, фотоніці, хмарних обчисленнях та штучному інтелекті і про те, як можна демократизувати доступність супутникових даних та забезпечити їх високу якість, беручи до уваги ризики для національної безпеки та конфіденційності. Автори систематизують проблеми комерційного космічного спостереження за Землею та пропонують способи для їх вирішення. Все більша частина Землі моніториться зі супутників практично в режимі реального часу з високою деталізацією, а доступ до цих даних постійно розширюється. У 2024 році Геологічна служба США виявила на орбіті близько 472 супутників спостереження за Землею, 202 з яких експлуатуються урядами, а 270 – приватними операторами. Те, що колись було прерогативою урядів, тепер доступне майже кожному, оскільки деякими комерційними супутниками можна навіть керувати за певну плату. Якість і доступність цих зображень швидко покращуються. У 2023 році американці опублікували комерційне зображення радіолокатора з найвищою роздільною здатністю, яке коли-небудь було створено, захопивши поверхню Землі з приголомшливими 16-сантиметровими деталями, а вже у березні 2025 року на орбіту було запущено 10-сантиметровий комерційний датчик. Ця тенденція, ймовірно, продовжиться, оскільки технологічні досягнення (оптика, фотоніка) та зниження витрат на запуск роблять більш дешевою відправку датчиків у космос, а все більше країн та операторів здійснюють космічні спостереження за Землею. Державні та приватні постачальники даних доповнюють один одного, причому кілька урядових програм надають безкоштовні та відкриті дані, тоді як комерційні супутники часто обслуговують «нішеві» ринки. Супутники, які спостерігають за Землею, не лише створюють оптичні та радіолокаційні зображення, але й фіксують електромагнітні випромінювання, такі як радіохвилі. Аналіз супутникових даних значно полегшується та покращується завдяки штучному інтелекту, доступ до супутникових даних поширюється. Що можуть зробити політики, щоб збалансувати переваги та ризики спостереження за Землею? Автори вважають, що уряди можуть вжити заходи, націлені на максимізацію позитивного впливу конвергентних технологій, мінімізуючи при цьому потенційні ризики: запровадити рамки відповідального виробництва та обміну даними; підтримати дискусію щодо конвергенції технологій та здійснювати передбачення технологічного розвитку.

Детальніше: <https://www.oecd.org/en/blogs/2026/02/expanding-access-to-satellite-earth-observation-data-what-it-means-for-privacy-security-and-trust.html>,

https://www.oecd.org/en/publications/the-space-economy-in-figures_fa5494aa-en.html

Фото: скріншот

ОЕСР: ВЕНЧУРНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ



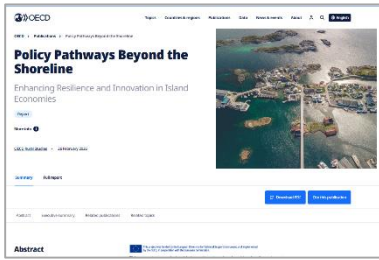
Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала аналітичний огляд «Венчурні інвестиції у штучний інтелект до 2025 року». У ньому розглядається роль венчурного капіталу у забезпеченні інновацій у галузі штучного інтелекту. Зазначається, що венчурний капітал відіграв центральну роль у прискоренні актуальних досягнень у галузі ШІ: надаючи суттєве початкове фінансування, необхідне для розроблення, навчання та упровадження великих мовних моделей та передових систем ШІ, він сприяв швидкому масштабуванню та комерціалізації розробок. Звісно, створення наукових засад ШІ залишалось за рамками інтересів венчурних інвесторів, - ці розробки здійснювались в академічному середовищі упродовж десятиліть досліджень, які фінансувались державою, але саме венчурні інвестиції значно прискорили поширення ШІ. Велика кількість дійсно революційних продуктів та послуг на основі ШІ (особливо – у галузі генеративного ШІ) пройшли критично важливі етапи венчурного фінансування, скориставшись перевагами міжнародної інвестиційної екосистеми. У документі використані дані платформи OECD.AI Policy Observatory. Експерти зазначають, що венчурний капітал фокусується на неопублічних компаніях, особливо на тих, які мають інноваційні бізнес-моделі та високий потенціал зростання. Інвестиційні екосистеми в різних країнах характеризуються різним співвідношенням інвестиційних інструментів (акції, облігації) й типів інвесторів (бізнес-ангели, венчурний капітал, приватні інвестиційні фонди, пенсійні фонди, суверенні фонди, корпоративні інвестори тощо). Прямі іноземні інвестиції, включаючи транскордонні злиття та поглинання, також впливають на цей ландшафт. Також у документі пропонуються заходи, яких можуть вжити політики для створення сприятливого інвестиційного середовища, зміцнення національних екосистем розвитку ШІ та підтримки надійних інновацій у сфері ШІ.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/venture-capital-investments-in-artificial-intelligence-through-2025_a13752f5-en.html,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/02/venture-capital-investments-in-artificial-intelligence-through-2025_3bcb227f/a13752f5-en.pdf, <https://doi.org/10.1787/a13752f5-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ОСТРІВНІ ЕКОНОМІКИ



Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала аналітичний документ «Політичні шляхи за межами берегової лінії: підвищення стійкості та інноваційності в острівних економіках» із серії «Дослідження сільських районів ОЕСР». Фактично це керівництво для національних, регіональних та місцевих політиків поликане підтримати прийняття

рішень на основі фактичних даних. На основі матеріалів 47 європейських острівних регіонів та вивчення досвіду Хорватії, Греції і Швеції вивчались обмеження, пов'язані з острівним положенням територій, що мають малий розмір, характеризуються ізоляцією та фізичною розрізненістю. Ці вразливості посилюються старінням населення, глобалізацією та зміною клімату, що спричиняє зниження показників ВВП, продуктивності, зайнятості, збільшення витрат на державні послуги. Використано гібридний територіальний підхід до класифікації островів для цілей визначення сумісності даних та забезпечення адресності політики, запропоновано методологію вимірювання «вартості острівного становища», представлена операційна структура багаторівневого управління, що включає інструменти захисту, стимулювання інновацій, інтелектуальної спеціалізації та сталого розвитку.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/policy-pathways-beyond-the-shoreline_1aedeacb-en.html,
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/02/policy-pathways-beyond-the-shoreline_44bf6356/1aedeacb-en.pdf,
<https://doi.org/10.1787/1aedeacb-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ІНДЕКС ШІ



Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Індекс ОЕСД-АІ». Наголошується, що штучний інтелект займає все більш вагоме місце у національних політичних програмах по всьому світу і це спонукає уряди шукати надійні, порівняні показники для оцінювання сильних та слабких сторін національних екосистем ШІ. Оскільки технології

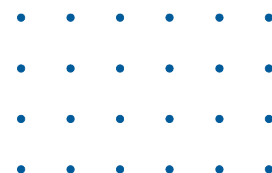
штучного інтелекту стрімко розвиваються, існує нагальна потреба в авторитетній системі вимірювання, яка б інформувала та спрямовувала політичні рішення, оцінювала внесок ШІ в інновації, а також підтримувала відповідальне управління надійним ШІ. Індекс ОЕСД-АІ є відповіддю на цю потребу, - він пропонує реальний інструмент моніторингу прогресу

у впровадженні «Рекомендацій ОЕСР щодо ШІ», прийнятих у 2019 році та переглянутих у 2024 році. Наразі документ призначений країнам-членам ОЕСР, але надалі охоплення його буде значно більшим – він буде розповсюджуватись на всіх членів Глобального партнерства зі ШІ (GPAI). Індекс є модульним, що дозволяє інтегрувати нові показники по мірі їх напрацювання. Наразі він зосереджений на п'яти політичних рекомендаціях для урядів щодо надійного штучного інтелекту. У звіті описано концептуальні засади, методологію оцінювання та результати розрахунку Індексу за 2023 та 2024 роки з коментарями щодо перевірки на надійність та чутливість для забезпечення статистичної цілісності, точності й надійності. Отримані результати демонструють значні відмінності між країнами та компонентами індексу. Онлайн-інтерфейс, який буде запущено на OECD.AI, надасть користувачам можливості користування інтерактивними візуалізаціями та доступ до ресурсів для подальших досліджень.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-ai-observatory-index_32c01014-en.html, <https://doi.org/10.1787/32c01014-en>,
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/02/oecd-ai-observatory-index_8f5fa0f2/32c01014-en.pdf,

Фото: скріншот

2. Корисні новини України та світу



ПОСИЛЕННЯ ЗАХИСТУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЄС



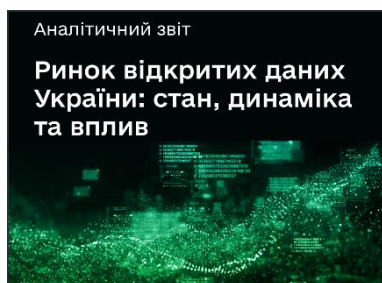
На сайті Європейської Комісії опубліковано матеріал «Єврокомісія оголошує про нові заходи щодо посилення захисту наукових досліджень». У ньому міститься інформація про першу європейську флагманську конференцію з питань безпеки досліджень, яка відбулась у жовтні 2025 року. Захід був покликаний стати площадкою для публічної дискусії питань безпеки та ініціювати закріплення відповідних норм безпеки досліджень у законодавстві ЄС, включивши це до пропозиції ЄК до Закону «Про Європейський дослідницький простір». Також у матеріалі представлені нові

ініціативи ЄС щодо заснування нового Європейського центру експертизи з питань безпеки досліджень у складі Європейської комісії; створення платформи належної перевірки, яка допоможе дослідникам оцінювати ризики міжнародної співпраці; нові рекомендації щодо спільної методології з перевірки стійкості науково-дослідних організацій країн ЄС. Зазначається, що останнім часом у державах-членах та на рівні Європейського союзу тривають дискусії щодо зміцнення безпеки наукових досліджень. У травні 2024 року Рада Європи прийняла «Рекомендацію щодо підвищення безпеки наукових досліджень», яка стала основою для вирішення проблем, пов'язаних із міжнародним співробітництвом у галузі досліджень та інновацій. Національним урядовим структурам рекомендовано розробити політику безпеки наукових досліджень; національним фондам, які фінансують дослідження, - упровадити надійні заходи захисту; організаціям, які проводять дослідження, - запровадити процеси управління ризиками («з академічною свободою приходить академічна відповідальність»). Державні органи повинні підтримувати цей сектор та надавати дослідникам можливості для прийняття обґрунтованих рішень про міжнародне співробітництво. З цією метою питання безпеки наукових досліджень визначені пріоритетним напрямком наступної політичної програми ERA на 2025-2027 роки, прийнятої Радою у травні 2025 року. Єврокомісія стежитиме за ходом її реалізації, наразі здійснюється підготовка звіту з моніторингу безпеки наукових досліджень; ведеться робота зі створення Європейського центру експертизи з питань безпеки досліджень, щоб інвестувати в доказову базу для розробки політики та створити спільноту практиків у масштабах усього ЄС. Очікується, що цей центр розпочне роботу у середині 2026 року.

Детальніше: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/commission-announces-new-measures-strengthen-research-security-2025-10-28_en

Фото: скріншот

РИНОК ВІДКРИТИХ ДАНИХ УКРАЇНИ



Міністерство цифрової трансформації України оприлюднило аналітичний звіт «Ринок відкритих даних України: стан, динаміка та вплив». Документ є результатом спільного дослідження, проведеного Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій та InfoSapiens. У ньому міститься визначення структури ринку відкритих даних України, оцінка його економічних параметрів, інформація про трансформаційні процеси, економічні та соціальні ефекти, проблеми та перспективи розвитку. Відкриті дані являють собою інформацію, що отримується, створюється або зберігається

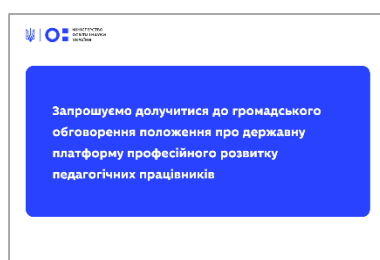
органами державної влади, місцевого самоврядування, державними та комунальними підприємствами тощо, яка доступна у файловій формі, а також через API у машиночитаних форматах, та яка надається безоплатно для подальшого використання. В Україні відкриті дані поширюються з 2015 року як один з інструментів державної політики цифрової трансформації та складова частина національної дата-екосистеми. З міркувань безпеки частину державних даних (зокрема – реєстрів) було закрито, що змінило потреби користувачів, призвело до тимчасового ускладнення функціонування ринку та змінило державні пріоритети щодо захисту інформації, оприлюднення якої може становити загрозу інтересам національної безпеки та територіальної цілісності. Сфера відкритих даних опинилася на стику двох вимог - прозорості та безпеки, - що потребує нових моделей публікації, захисту доступу та управління ризиками. Аналіз, що міститься у звіті, охоплює ключові елементи регулювання ринку, правові рамки України та ЄС, структуру ринку та його учасників, первинну пропозицію та попит (у т.ч. розмір ринку, його динаміка, географія, секторальна структура, чинники розвитку), суспільний вплив. Україна посідає 4-те місце за рівнем зрілості відкритих даних (Open Data Maturity) серед 36 країн Європи, причому рівень зрілості відкритих даних України оцінюється на рівні 97,1% порівняно з 81,1% в середньому для ЄС-27. Автори стверджують, що прямий економічний ефект від використання публічної інформації сягнув 26,8 млрд грн. Завдяки відкритим даним українська економіка отримала мільярдні надходження, а бізнес - можливість прозоро розвиватися. Ядро цього ринку (компанії, для яких відкриті дані є основою бізнес-моделі та єдиним або визначальним джерелом доходу) заробляють близько 2 млрд грн на рік. Проте загальна цінність для всієї економіки у 13 разів більша.

Детальніше: <https://thedigital.gov.ua/news/progress/268-mlrd-hrn-dlia-ekonomiky-iak-vidkryti-dani-dopomahaiut-ukrayini-zrostaty-navit-pid-chas-viyny>

http://www.ier.com.ua/files/Projects/2026/DATA/DATA_ua.pdf.

Фото: скріншот

ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ ПЛАТФОРМУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ



Міністерство освіти і науки України пропонує до громадського обговорення проект «Положення про державну інформаційно-комунікаційну систему підтримки та забезпечення професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників». Документ розроблено на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800, якою визначено необхідність створення єдиного державного цифрового середовища для обліку програм підвищення кваліфікації та виданих документів.

Платформа забезпечить облік програм підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників та вільний вибір програм користувачами; фіксацію та перевірку документів про підвищення кваліфікації; прозорі та зрозумілі правила для всіх учасників; можливість педагогам і закладам освіти перевіряти достовірність документів й забезпечувати прозорий моніторинг якості програм підвищення кваліфікації. Платформа вже функціонує в межах пілотного проекту «Гроші ходять за вчителем». Суб'єкти підвищення кваліфікації можуть уже зараз на платформі «Вектор» створити кабінет; розміщувати програми; тестувати функціонал; взаємодіяти з педагогами. Це дає змогу поступово підготуватися до повноцінного запуску оновленого механізму підвищення кваліфікації. Планується, що нові правила почнуть діяти з 1 липня 2026 року. З цієї дати суб'єкти мають зареєструватися на платформі «Вектор»; створити кабінет і пройти верифікацію; розміщувати інформацію про програми та ліцензії (за наявності); вносити дані про видані документи про підвищення кваліфікації. Ці вимоги стосуються саме обліку та прозорості та не впливають на зміст або формати навчання. У перспективі державна інформаційно-комунікаційна система професійного розвитку педагогічних працівників передбачає інтеграцію з іншими державними реєстрами та інформаційними середовищами - ЄДЕБО та ЄДР. Пропозиції та зауваження до проекту можна подати до 9 березня 2026 року.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/zaprosuhiemo-doluchytysia-do-hromadskoho-obhovorennia-polozhennia-pro-derzhavnu-platformu-profesiinoho-rozvytku-pedahohichnykh-pratsivnykiv>,

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>,

https://mon.gov.ua/news/pidvyshchennia-kvalifikatsii-vchyteliv-shcho-zminytsia?_cf_chl_tk=gBgOGreN1wprAYc6hxU_8AeDm93I4tC9oT4nFQm_bF4-1771695924-1.0.1.1-v5iQC0s5H5IA6QCQO0Wo2Pl1tS2eZcboVk00ryqFNO4

<https://vector.ued.gov.ua/uk/>

Фото: МОН

ЗЕЛЕНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ



Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій оприлюднив звіт «Зелені технології, інновації та інтелектуальна власність в Україні». Документ містить аналіз даних про «зелені» технології, інновації та ІР-об'єкти в Україні за період з січня 2013 року по січень 2025 року. Розвиток цих технологій мав чітко виражені галузеві та регіональні особливості: найбільша кількість розробок зосереджена у галузі альтернативної енергетики

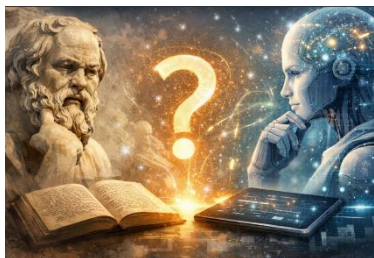
та управління відходами; ключовими центрами патентування залишаються Київ, Харківська та Дніпропетровська області; основну роль у формуванні патентного портфеля відіграють індивідуальні винахідники та науковий сектор, тоді як участь бізнесу поки що залишається обмеженою. Звіт складається з огляду державної політики України щодо переходу до «зеленої» економіки; аналітичного огляду розвитку технологій; систематизації стимулів розвитку «зелених» технологій в Україні. Були використані дані IP Catalog Green Tech UA УКРНОІВІ, що дозволило оцінити галузеву, інституційну та регіональну структуру відповідних розробок, визначити ключові технологічні напрями та оцінити потенціал їх подальшого розвитку в контексті державної політики. Технологічні рішення у сфері енергетики, ресурсоефективності, переробки відходів, агроекології, будівництва та транспорту забезпечують стійкість територій, економічну адаптивність та можливість швидкого відновлення пошкодженої інфраструктури, є складовою інноваційної та безпекової стратегії держави.

Детальніше: <https://nipo.gov.ua/infozvit-zeleni-tekhnohii-022026/>,

<https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2026/02/infozvit-zeleni-tech-022026.pdf>

Фото: IP офіс

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ШІ НЕВІДДІЛЬНА ВІД ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗАПИТАНЬ



У блозі Міжнародного центру академічної доброчесності (ICAI) опублікована стаття Ерл Абрахамсон «Генеративний ШІ як сучасний Сократ: чому чесність починається з більш правильних питань». У ній автор пропонує нетривіальну точку зору на проблему використання ШІ: можливо, найбільша цінність генеративного штучного інтелекту не в тому, що він може відповісти на запитання, а в тому, що він виявляє, наскільки поганими були поставлені йому запитання? Наразі значна більшість дискусій щодо ГШІ зосереджена на питаннях ефективності, швидкості отримання результатів, оперативних рішеннях та експертизі. У контексті принципу «Цілісність має значення» ця дискусія є неповною. Необхідно говорити про відповідальність та судження. Коли люди поспішають з відповідями, вони часто ігнорують ці базові цінності. ГШІ гостро висвітлює проблему, відповідаючи, навіть коли запитання погано сформульовані, етично некоректні, поверхневі або концептуально слабкі. Запитання не є нейтральними: вони несуть припущення, визначають пріоритети та цінності. Коли питання вузьке, воно може спотворити відповідь, коли його формулюють поспіхом, воно може нести шкоду, коли воно зосереджене лише на оптимізації, воно може ігнорувати наслідки. Тому цілісність у використанні ШІ починається не з результатів, а з аналізу того,

що насправді ми запитуємо. Розглядаючи, кому вигідно, а кому може зашкодити те, як сформульоване запитання, Ерл говорить у першу чергу про освіту, управління дослідженнями, журналістику та державну політику, де питання формують результати з реальними наслідками. Генеративний штучний інтелект може допомогти у дослідженні, але лише за умови, що дослідження є цілісним. Вивчення співпраці людини та ШІ засвідчує, що найбільші переваги виникають тоді, коли штучний інтелект використовується для переосмислення проблем, а не для їх вирішення. Цілісність покращується, коли питання перевіряються на те, які відповіді вважаються достовірними. Такий підхід протистоїть упередженості автоматизації та підтримує людське судження, а не замінює його. Головний етичний ризик ГШІ полягає не в тому, що він замінить людське мислення, а в тому, що він замаскує його відсутність. Коли користувачі покладаються на ШІ для генерування відповідей, не ставлячи під сумнів питання, вони послаблюють власне судження. Коли вони використовують його для перевірки припущень, дослідження наслідків та оскарження формулювань, вони його посилюють. Тому чесність у використанні ШІ невіддільна від чесності постановки запитань. Насправді цінним запитанням є не те, на яке ШІ дає швидку і чітку відповідь, а те, яке покращує якість людських міркувань, прийняття рішень та етичну усвідомленість. Дискомфорт, невизначеність та складність – це не недоліки. Вони є сигналами того, що до чесності ставляться серйозно. ГШІ не має сприйматись як авторитет, - він віддзеркалює якість дослідження: поверхневі відповіді є результатом поверхневих питань, які їх породили.

Детальніше: https://www.academicintegrity.org/aws/ICAI/pt/sd/news_article/612514/_PARENT/layout_details/false

Фото: скріншот

РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПІДТРИМКА МОЛОДИХ УЧЕНИХ



Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», який унормовує питання розвитку дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених. Оновлено правила функціонування дослідницької інфраструктури та вперше на рівні закону запроваджено постдокторантуру як повноцінний етап академічної кар'єри. Визначено роль і функції наукового керівника наукового (науково-технічного) проєкту, запроваджено терміни «дослідницька інфраструктура», «відкрита наука», «відкритий доступ», «оптимізовані дослідницькі дані (FAIR-дані)», «принципи FAIR», «Національна електронна науково-інформаційна система», «постдокторант». Запроваджується реєстр дослідницької інфраструктури та визначено порядок його формування

і функціонування; визначено особливості організації діяльності локальних, розподілених та віртуальних (цифрових) дослідницьких інфраструктур; можливість створення національних консорціумів дослідницької інфраструктури; розширено права доступу до інфраструктури й відкритих наукових даних, визначено відповідальність за повноту й достовірність результатів досліджень; оновлено порядок формування державного замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію; розширено цілі та напрями державної політики через запровадження принципів відкритої науки. Окремий блок змін спрямовано на розбудову кар'єрної траєкторії молодих учених, поглиблення наукової спеціалізації, формування власної дослідницької програми, посилення міжнародної конкурентоспроможності, розвиток наукових мереж та міжінституційної співпраці. Запроваджене розмежування повноважень між науковим керівником і адміністрацією установи, що створює передумови для формування спроможних дослідницьких команд, ефективного залучення зовнішніх ресурсів і міжнародних грантів, підвищення відповідальності за результати, прозорого й ефективного управління ресурсами проєкту. Розширено можливості грантової підтримки Національного фонду досліджень України в частині програм навчання в аспірантурі, ад'юнктурі, докторантурі, інтернатурі та резидентурі. Зазначені зміни мають підсилити конкурентоспроможність української науки та сприятимуть її інтеграцію до європейського дослідницького простору.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/ukhvaleno-zakon-pro-rozvytok-doslidnytskoi-infrastruktury-ta-pidtrymku-molodykh-uchenykh>,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Фото: МОН

СТИПЕНДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОРИСА ПАТОНА ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ НА 2027 РІК



Міністерство освіти і науки України інформує про початок подання документів для участі в конкурсному доборі на призначення стипендії Верховної Ради України імені Бориса Патона для молодих учених на 2027 рік. Премія має на меті підвищення престижності вищої освіти в Україні. Взяти участь у конкурсі можуть молоді вчені віком до 35 років включно, що є громадянами України, мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, а також вчені віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук, вагомі наукові здобутки фундаментальних та/або прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, працюють на території України. Стипендію призначають терміном на один рік із щомісячною виплатою у розмірі п'яти прожиткових мінімумів

для працездатних осіб. Щороку призначається до 50 стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона, зокрема - до 5 стипендій за наукові (науково-технічні) роботи, які містять відомості, що становлять державну таємницю. Підставою для присудження премії є Положення про Стипендію Верховної Ради України імені Бориса Патона, затверджене Постановою Верховної Ради України від 4 грудня 2025 року № 4712-ІХ. Заявку на участь у конкурсі можна подати до 30 квітня 2026 року.

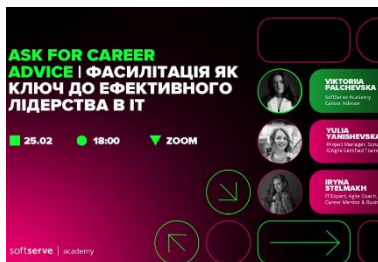
Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/rozpochato-podannia-dokumentiv-na-zdobuttia-stypendii-verkhovnoi-rady-ukrainy-imeni-borysa-patona-dlia-molodykh-uchenykh-na-2027-rik>, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4712-20#Text>

Фото: МОН

3. Наукові заходи



ФАСИЛІТАЦІЯ ЯК КЛЮЧ ДО ЕФЕКТИВНОГО ЛІДЕРСТВА В ІТ



25 лютого 2026 року відбувся вебінар «Фасилітація як ключ до ефективного лідерства в ІТ». Захід був покликаний показати учасникам можливості фасилітації для розвитку, зростання та покращення взаємодії у командній роботі. Йшлося про фасилітацію у широкому розумінні, не просто як вміння проведення зустрічей, а про можливості почути, залучити і допомогти команді рухатися вперед навіть у складних ситуаціях. Обговорили різницю між фасилітацією та звичайною нарадою чи обговоренням, поради щодо того, як слід поводитись керівнику, коли команда мовчить або навіть чинить опір, якими є типові помилки фасилітатора та чому фасилітація є надзвичайно важливою навичкою для будь-яких команд. Організатор – SoftServe Education.

Детальніше: <https://t.me/SoftServeEducation/2999>, https://hubs.ly/Q0438dd_0

Фото: SoftServe Education

ПРО СТАРТ КОНКУРСУ LUKE



4 березня 2026 року відбудеться міжнародний онлайн-захід «Зв'язок через LUKE: презентація спільного конкурсу та веб-сайту». Він присвячений офіційному запуску спільного конкурсу LUKE «Приєднання України до Європейського дослідницького простору – платформа спільного фінансування та розбудови потенціалу для посиленої науково-дослідницької та інноваційної співпраці». Конкурс відкритий для юридичних осіб, зареєстрованих в Австрії, Чехії, Естонії, Фінляндії, Німеччині, Латвії, Молдові, Польщі, Румунії, Туреччині та Україні, - наукових установ, закладів вищої освіти, малих та середніх підприємств, що здійснюють науково-дослідну діяльність та інших організацій, що відповідають вимогам національного законодавства щодо фінансування. Пріоритетами є: енергетика, кібербезпека, медицина та охорона здоров'я, а також сталий соціальний розвиток та відновлення людського капіталу. Буде презентована ініціатива держав-членів ЄС та країн, асоційованих із Програмою «Горизонт Європа», для України. Учасники дізнаються про те, як науковці, керівники досліджень, інноватори, підприємці можуть підготувати й подати заявку на спільний конкурс LUKE; отримають інформацію про теми конкурсу LUKE та критерії відбору заявок; обговорять власні пропозиції щодо розвитку досліджень та потенційної співпраці; попрацюють з платформою для пошуку партнерів. Організатор - проєкт LUKE, НАНУ.

Детальніше: <https://horizon-europe.org.ua/uk/luke/joint-call/>, <https://forms.gle/wEb1QvK22MbwMWBh6>, <https://www.nas.gov.ua/news/proyekt-luke-zaproshuye-na-mizhnarodniy-onlayn-zahid-do-startu-spilnogo-konkursu>

Фото: скріншот

ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ БІОФІЗИКИ



17–19 березня 2026 року в рамках Глобального саміту з фізики захід на тему «Прикладні проблеми теоретичної та обчислювальної біофізики». Він стане площадкою для наукового фахового обговорення питань теоретичної, обчислювальної та експериментальної біофізики і визначення перспектив розвитку міжнародного партнерства. Планується розглянути сучасні виклики у біофізиці, застосування теоретичних та обчислювальних методів до біологічних систем, протиіони в ДНК-наноматеріалах, молекулярно-динамічні дослідження стабілізації квадруплексів нуклеїнових кислот, перепрофілювання лікарських засобів - молекулярне

моделювання, комп'ютерне моделювання сортування клітин на динамічних мікроструктурованих поверхнях, моделювання агрегації білків на комп'ютерах ДНК-електромотори, солітон-опосередкований далекий електронний транспорт у системах донор-біополімер-акцептор; спектроскопічні маркери біологічних молекул та клітин, фотолюмінесцентні квантові точки MoS₂, оточені нуклеотидами, закономірності локалізації та делекалізації в молекулах. Організатори: Американське фізичне товариство (APS), Інститут теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України.

Детальніше: <https://summit.aps.org/smt/2026/events/VIR-D05>

<https://indico.bitp.kiev.ua/event/17/overview>

<https://summit.aps.org/smt/2026/events/VIR-D05>

<https://www.nas.gov.ua/news/zaproshuyemo-vzyati-uchast-u-vorkshopi-applied-problems-of-theoretical-and-computational-biophysics-anons>

Фото: скріншот

ГЛОБАЛЬНИЙ ФОРУМ ОЕСР З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

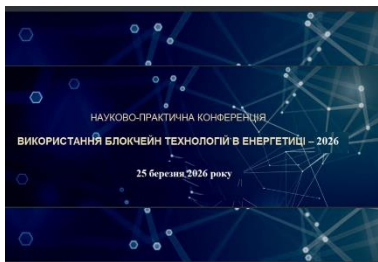


23-27 березня 2026 року відбудеться Глобальний форум ОЕСР з питань боротьби з корупцією та доброчесності. Захід стане площадкою для обговорення питань ефективного використання державних та приватних ресурсів для підвищення конкурентоспроможності і забезпечення сталого зростання. Планується обговорити, як заходи щодо підтримки доброчесності та боротьби з корупцією, можуть бути не лише запобіжними інструментами, а й стати рушіями ефективності, стійкості та інновацій. Будуть розглянуті наступні питання: зв'язок між доброчесністю та сталим економічним розвитком; як посилити суспільний підхід до доброчесності; роль штучного інтелекту, даних та новітніх технологій у захисті державних ресурсів та покращенні процесу прийняття рішень; який ефект має дати поєднання сильного правозастосування, надійного управління та системи доброчесності, заснованої на даних; як запобігти шахрайству та покращити процес прийняття рішень; як розвивати й підтримувати екосистему етичного бізнесу та інклюзивного зростання; які інноваційні стратегії ефективні у боротьбі з корупцією; як забезпечити економічну ефективність, довіру інвесторів та створення довгострокової цінності для всіх. Організатор - Організація економічного співробітництва та розвитку.

Детальніше: <https://www.oecd-events.org/e/gacif/en>

Фото: скріншот

ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕНЕРГЕТИЦІ



25 березня 2026 року в онлайн-форматі відбудеться науково-практична конференція «Використання блокчейн технологій в енергетиці». Захід стане площадкою для обговорення законодавчих, науково-технічних та практичних аспектів використання блокчейн-технологій в енергетиці. Планується розглянути наступні питання: юридичні аспекти використання смарт-контрактів для укладання договорів у сфері енергетики, міжнародний досвід та найкращі практики; децентралізовані ринки електроенергії; аналіз атак на смарт-контракти та кіберзахист; аналіз технічних та програмно-апаратних засобів, необхідних для реалізації проєктів, що базуються на використанні блокчейн технологій в енергетиці; особливості традиційних та інноваційних рішень в енергетичній галузі, що використовують блокчейн-технології; методи кіберзахисту критичної інфраструктури. Організатор - Інститут проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України.

Детальніше: <https://ipme.kiev.ua/konferencii/naukovo-praktichna-konferenciya-bte-2026/>,
<https://www.nas.gov.ua/news/naukovo-praktichna-konferenciya-vikoristannya-blokcheyn-tehnologiy-v-energetici--2026-anons>

Фото: скріншот

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ.

Він створюється в рамках реалізації проекту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

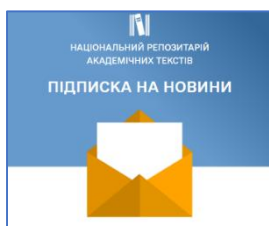


<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>, <https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL

<https://t.me/NationalRepository>

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQltYQzEroTVETPdJlh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>



Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>